

XII Ogólnopolskie Dyktando Niepodległościowe

„Po polsku o historii”

dla uczniów kl. IV - VIII szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych
w roku szkolnym 2024/2025

STOWARZYSZENIE
POLONISTÓW

ETAP wojewódzki

29 października 2024 roku

Instrukcja dla osoby czytającej dyktando

Szanowni Państwo!

1. Tekst należy przeczytać trzykrotnie:

a) pierwszy raz – w całości

b) drugi raz wolniej, dyktując po jednym zdaniu, zapowiadając kolejny akapit

➤ każde zdanie wielokrotnie złożone należy podzielić na mniejsze, logiczne części, zgodnie z interpunkcją, a następnie przeczytać to zdanie jeszcze raz w całości

➤ znaki interpunkcyjne mogą być sygnalizowane jedynie przez intonację, a nie nazywane

c) trzeci raz – znów w całości.

2. Łączny czas dyktanda (pisanie dyktanda) nie może przekroczyć 45 minut.

3. Udział w Konkursie ma być dla uczniów przede wszystkim okazją do rozwijania zainteresowań humanistycznych i dociekliwości poznawczej: językowej i historycznej, dlatego zadbajmy o spokój i tonujmy emocje.

Dziękujemy!

Tekst dyktanda dla uczniów SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

Casus Hłaski

Legenda Warszawy lat 50., ikona buntownika polskiej literatury, obywatel świata wbrew swojej woli, nieprzeciętny talent pisarski, outsider, niemożliwy kozak, symbol nonkonformizmu...

Kimże naprawdę był Marek Hłasko? Pracujący jako kierowca ciężarówki zachwycił krytyków w 1956 roku swoim debiutanckim tomem „Pierwszy krok w chmurach”, w którym ze swadą opisywał bylejakość codziennego życia w ówczesnej Polsce i siermiężne warunki pracy robotników, niczym ludzi znikąd, niemalże skazanych na nicnierobienie. Elity partii komunistycznej dostrzegły w niewykształconym młodziku niezwykłą umiejętność obserwacji bliskiej mu rzeczywistości, co wprowadziło go w grono uznanych twórców. Rozpisywano się o niebywałej charyzmie pisarza promieniującej na otoczenie. Kolejne wydania utworów, przyznanie Nagrody Literackiej Wydawców i stypendium na wyjazd do Paryża utwierdziły Hłaskę w przeświadczeniu o wyjątkowości jego talentu. Spektakularna kariera dwudziestodwulatka zakończyła się jednak równie błyskawicznie, kiedy ten niepokorny pisarz samorzutnie przedłużył swój pobyt na Zachodzie. Emigracyjne wydanie przez paryski Instytut Literacki zakazanego przez peerelowską cenzurę zbioru opowiadań pt. „Cmentarze” wpłynęło na okrzyknięcie go w kraju zdrajcą, grafomanem i nihilistą, a zekranizowany „Ósmy dzień tygodnia” stał się filmem półkownikiem. Zhańbionemu Hłasce zabrano możliwość powrotu do Polski, wymuszając na nim ustawiczną tułaczkę. Buntownicza natura twórcy, skłonność do prowokowania nadwyrężyły również jego reputację, a skandaliczne ekscesy obyczajowe burzyły jego hagiograficzną legendę.

Nimbem tajemniczości otoczona jest także nagła śmierć trzydziestopięcioletniego pisarza w niemieckim hotelu. Bezduszny charakter nekrologów w krajowej prasie świadczył o skazaniu artysty na niepamięć. Ukazuje to tragizm tego kaskadera polskiej literatury żyjącego na obczyźnie, zawieszono go między nierozumiejącym go światem a tęsknotą do ukochanej ojczyzny. Sam Hłasko podkreślał, że pisarz jest zakorzeniony w swoim kraju i pisać może jedynie w języku ojczystym.

Pomimo usilnych starań uniemożliwiano również Marii Hłasko sprowadzenie prochów syna zza żelaznej kurtyny, jakby obawiając się zagrożenia ze strony nieżyjącego dla Polski Ludowej. Dopiero w 1975 roku udało się pochować pisarza na warszawskim cmentarzu Powązkowskim. Jego pogrzeb mimo oszczerczej propagandy świadczył o przetrwaniu legendy autora „Pięknych dwudziestoletnich”.

Rok 2024 uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej został ogłoszony Rokiem Marka Hłaski. W uzasadnieniu decyzji czytamy: „potrafił nasycić banalne motywy i tematy zaczerpnięte z potocznego życia głęboką treścią egzystencjalną”.